

Труба Роман Михайлович,

доктор філософії в галузі права, докторант Науково-дослідного інституту публічного права, вул. Г. Кірпи, 2-А, м. Київ, 03035; <https://orcid.org/0009-0003-0971-8350>

ЗАГАЛЬНИЙ НАПРЯМ І ПРІОРИТЕТИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. Метою статті є з'ясування змісту загального напрямку та пріоритетів діяльності суб'єктів, що забезпечують національну безпеку. Загальним напрямом запропоновано вважати стратегічні сфери, покликані забезпечувати системний рівень стабільності суспільного буття, а також спроможність держави підтримувати належний рівень національної безпеки. Саме в цих сферах закладаються фундаментальні передумови для запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам таризикам, формується ресурс, потрібний для задоволення життєвих потреб населення, збереження державного суверенітету й реалізації інших національних інтересів України. Від ефективності забезпечення національної безпеки в загальному напрямі залежить успішність реалізації спеціальних та правових заходів у цій галузі. Загальний напрям охоплює соціальну, економічну, політичну та інформаційну складові, кожна з яких постає як окремий напрям забезпечення національної безпеки, яким притаманні певні пріоритети у сфері національної безпеки. Так, забезпечення належного рівня соціальної безпеки зменшує ймовірність зростання нерівності, соціальної ізоляції, маргіналізації та фрагментарної політичної участі соціально вразливих верств населення, а отже, знижує соціальну напруженість і ризик радикалізації в суспільстві. Урахування економічних чинників сприяє накопиченню ресурсу для фінансування сектору безпеки й оборони, розвитку критичної інфраструктури, ефективного функціонування системи державного резерву, підтримки системи соціальної безпеки та диверсифікації національного виробництва. Політична складова забезпечує підтримку легітимності публічної влади й удосконалення демократичних процедур, що є особливо значущим в умовах триваючої війни, а також зростання кількості транснаціональних загроз. Водночас в інформаційній сфері тривають «інформаційні війни», які впливають на різні аспекти життя людини, суспільства та держави, потребуючи невпинної уваги та протидії. У висновках до статті узагальнено результати дослідження.

Ключові слова: економічна безпека, інформаційна безпека, національна безпека, політична безпека, соціальна безпека, суб'єкти забезпечення національної безпеки.

Truba Roman Mykhailovych,

Doctor of Philosophy in Law, Doctoral Student Research Institute of Public Law, 2-A H. Kirpy Str., Kyiv, 03035; <https://orcid.org/0009-0003-0971-8350>

GENERAL DIRECTION AND PRIORITIES OF ACTIVITIES OF NATIONAL SECURITY ENTITIES

Abstract. The purpose of this article is to elucidate the general direction and principal priorities underpinning the activities of entities responsible for ensuring national security. The “general direction” is understood as the set of strategic spheres intended to secure systemic stability in public life, as well as the state’s capacity to maintain an appropriate level of national security. Within these spheres, the essential conditions for preventing internal and external threats and risks are established, and the necessary resources are developed to meet the population’s vital needs, safeguard state sovereignty, and fulfil other national interests of Ukraine. The success of any specialised legal measures in this arena depends upon effective implementation of security efforts in the general direction. The general direction comprises social, economic, political, and informational components, each serving as a separate domain of national security, distinguished by its own specific priorities. Neglecting any one of these components may adversely affect other aspects of national security activities (including those addressed by the legal and specialised components) and undermine the overall security climate. Thus, ensuring an adequate level of social security lowers the likelihood of rising inequality, social exclusion, marginalisation, and fragmented political engagement among vulnerable groups, thereby

diminishing social tensions and the potential for radicalisation within society. Consideration of economic factors, meanwhile, fosters the accumulation of resources for financing the security and defence sector, advancing critical infrastructure, operating the state reserves system effectively, supporting the social security apparatus, and diversifying national production. The political dimension bolsters the legitimacy of public authority and the enhancement of democratic procedures, which holds particular importance in the context of ongoing war and a proliferation of transnational threats. As for the informational sphere, "information wars" have been waged there for quite some time, impacting various facets of individual, societal, and state life, and demanding sustained vigilance and countermeasures. The article's conclusions summarise these findings.

Key words: *actors of national security, economic security, information security, national security, political security, social security.*

Актуальність теми. Національна безпека України є фундаментальним чинником сталого розвитку держави, створюючи такі умови суспільного життя, за яких загрози для системи державних органів, суспільного ладу, а також для стабільного існування і поступального розвитку людини або відсутні зовсім, або зведені до мінімуму. Тому питання національної безпеки та її забезпечення посідають чільне місце у розв'язанні нагальних соціально-економічних проблем, збереженні державного суверенітету, реалізації ключових національних проєктів і зміцненні міжнародного становища країни. Саме кризь призму національної безпеки визначаються необхідні умови для досягнення стабільності розвитку людини як центру суспільного буття, а також утвердження соціального партнерства та національної злагоди, що є складовими, без яких неможливо уявити повноцінний розвиток ані особи, ані суспільства. Причому необхідно враховувати, що національна безпека формується як багатовимірною і багаторівневою системою, до якої входять різні підсистеми. З огляду на зазначене, цілком закономірним є висновок про те, що забезпечення національної безпеки здійснюється за кількома напрямками, серед яких основу становить «загальний» напрям реалізації такої діяльності. Вказаний напрям характеризується певними особливими аспектами та відображає різноманітні пріоритети захисту національних інтересів. У цьому контексті постає потреба в детальному дослідженні загального напрямку забезпечення національної безпеки з огляду на діяльність суб'єктів, які діють у цій галузі, а також уточненні пріоритетів їхньої діяльності.

Аналіз наукової літератури та невирішені раніше питання. Аналізуючи наявну наукову літературу, можемо констатувати відсутність актуальних наукових напрацювань, присвячених розкриттю основних аспектів загального напрямку забезпечення національної безпеки. Причому окремі з цих аспектів

розкрито в працях численних дослідників, серед яких: О. В. Генералов, С. О. Геращенко, С. Г. Гордієнко, Д. М. Гуцуляк, О. В. Єрмошкіна, Є. В. Кобко, М. Б. Колотило, О. Ю. Кравчук, Х. М. Маркович, С. П. Пономарьов, О. С. Романенко, Д. А. Чижев, В. М. Шаповал та ін. Ураховуючи дослідження цих науковців, можемо комплексно проаналізувати ключові аспекти загального напрямку забезпечення національної безпеки.

Метою статті є з'ясування змісту загального напрямку та пріоритетів діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань: 1) розкрити зміст загального напрямку забезпечення національної безпеки та вплив цього напрямку на правовий та спеціальний напрями цієї забезпечувальної діяльності; 2) проаналізувати основні складові загального напрямку діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки; 3) окреслити основні пріоритети діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки в межах загального напрямку цієї забезпечувальної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Загальним напрямом забезпечення національної безпеки слід вважати стратегічні сфери, які визначають системний рівень стійкості суспільства та спроможність держави підтримувати належний рівень національної безпеки. Саме в цих сферах закладаються фундаментальні передумови для запобігання внутрішніх і зовнішніх загроз і ризиків, формується ресурс для забезпечення належної життєдіяльності населення, збереження державного суверенітету та задоволення інших національних інтересів України. Отже, можемо дійти висновку, що від ефективного забезпечення національної безпеки в межах загального напрямку відповідної забезпечувальної діяльності залежить успішність спеціальних і правових заходів забезпечення національної безпеки. Таким чином, загальний напрям забезпечення національної безпеки становлять:

1. Соціальний аспект забезпечення національної безпеки. У сучасній правовій державі особливої значущості набуває захист низки прав, свобод та інтересів особистості в усіх сферах життя [1, с. 28], що забезпечують гідні умови існування без соціальних ризиків, що призводять до соціальної вразливості та нездатності людини самостійно подолати такі стани. У правовій та соціальній державі діє система соціального захисту населення, мета якої – створення сприятливих умов для життя та діяльності громадян, забезпечення соціальної безпеки та сталого соціального розвитку, що відповідає параметрам сучасної соціальної держави. Водночас сучасна система соціальної безпеки має низку характеристик, які демонструють її безпосередній вплив на національну безпеку України. Функціонування системи соціального захисту населення передусім запобігає зростанню соціальної напруженості, забезпечує своєчасне та ефективно вирішення соціальних конфліктів і запобігає виникненню ситуацій, здатних призвести до громадянської непокори. Крім того, система соціального захисту відіграє вирішальну роль у запобіганні спотворенню соціальної структури (також інститутів), сприяючи не лише їх стабілізації, а й прогресивному розвитку різних процесів соціального розширення. Також діяльність системи соціального захисту підтримує необхідний рівень стабільності та сприяє вдосконаленню соціальної структури в умовах (як вертикальної, так і горизонтальної) соціальної мобільності. Додатково слід зауважити, що функціонування системи соціального захисту сприяє підтримці відповідності цінностей та культури суспільства, а також усіх соціальних інститутів вимогам всебічного розвитку, що є основою забезпечення національної безпеки [2, с. 101].

Таким чином, забезпечення національної безпеки в цьому контексті передбачає створення комплексу умов для суспільства, у яких гарантується максимальний рівень наданих соціальних благ та умов, що визначають якість життя суспільства загалом, мінімізуючи ризики для життя та здоров'я населення. За таких умов, по-перше, підвищується лояльність населення до органів публічної влади (що особливо важливо в період воєнного стану в державі), знижується рівень протестних настроїв та соціальної напруги; по-друге, зменшується рівень нігілізму та криміналізації суспільства, а також інвалідації населення. Причому слід враховувати, що в соціальному аспекті загального

напряму забезпечення національної безпеки пріоритетами цієї забезпечувальної діяльності є, серед іншого: по-перше, гарантія базових соціальних прав людини (право на гідне житло, соціальну допомогу, пенсії, доступ до медичних послуг тощо), що дозволяє запобігти зростанню соціальної напруженості та мінімізує тенденцію зниження якості соціального капіталу держави; по-друге, забезпечення рівних можливостей для всіх категорій населення, щоб уникнути формування соціально відчужених, маргіналізованих груп населення, схильних до впливу криміналізації суспільства; по-третє, розвиток системи соціального захисту (зокрема, так званої «соціальної інфраструктури»), що допомагає пом'якшувати наслідки економічних кризових явищ, стихійних лих, війни тощо; по-четверте, сприяння соціальній солідарності суспільства, підвищення усвідомленості важливості соціальної відповідальності та дій для досягнення соціальної справедливості.

2. Економічний аспект забезпечення національної безпеки. У межах цього аспекту забезпечення національної безпеки уповноважені суб'єкти зосереджують свої зусилля на створенні комплексу сприятливих умов для забезпечення життєдіяльності й розвитку людини та населення загалом, а також на підтримці соціально-економічної та військово-політичної стабільності суспільства загалом. У межах цього напряму передбачається здійснення дій щодо збереження цілісності та суверенітету України та протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам економічного характеру, які негативно впливають на розвиток культурно-освітнього, науково-технічного, трудового, виробничого потенціалу населення [3, с. 359; 4, с. 33–34]. Таким чином, для забезпечення національної безпеки в економічному аспекті реалізується низка забезпечувальних заходів. По-перше, проводиться правове, митне, організаційне та економічне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, що включає передусім розроблення та впровадження нормативних актів для захисту національних інтересів у міжнародній торгівлі, а також забезпечення дотримання митних норм і стандартів. Крім того, слід наголосити на тому, що відповідні регулятивні заходи здійснюються повноважними суб'єктами з урахуванням стратегічних пріоритетів держави, включаючи інтеграцію України до Європейського Союзу та Північноатлантичного Альянсу. По-друге, національна безпека в економічному контексті потребує вдосконалення галузевої структури зовнішньої торгівлі через розвиток експорт-

ного потенціалу та всебічну підтримку вітчизняних виробників для зміцнення економічної безпеки держави. Зокрема, повноважними суб'єктами публічної адміністрації здійснюється підтримка вітчизняних виробників високотехнологічної продукції та стимулюється їх експортні зусилля для виходу на глобальний ринок із досить конкурентоспроможними товарами. По-третє, забезпечення національної безпеки в економічному напрямі передбачає здійснення політики розумного протекціонізму щодо національних виробників товарів і послуг, які не є частиною олігархічних структур чи монополій та не беруть участі в картельних змовах на внутрішньому ринку. По-четверте, у цьому контексті підтримується стабільність національної валюти та створюються сприятливі умови для обслуговування та погашення зовнішнього боргу перед міжнародними організаціями та іншими державами, які є відповідними суб'єктами-кредиторами. По-п'яте, національна безпека в економічному напрямі передбачає активне стимулювання зростання науково-технічного, виробничого, трудового, освітнього, технологічного та іншого потенціалу країни, а також невідворотне підвищення рівня та якості життя населення шляхом максимізації їхнього рівня соціальної безпеки, яка корелюється з економічним потенціалом держави загалом. По-шосте, національна безпека в економічному контексті передбачає своєчасне вжиття заходів щодо захисту стратегічно важливих об'єктів та секторів економіки (наприклад, енергетика, транспорт і комунікації), приділяючи особливу увагу належному функціонуванню об'єктів критичної інфраструктури. По-сьоме, забезпечення національної безпеки в економічному напрямі передбачає здійснення заходів щодо систематичного запобігання та протидії фінансовим правопорушенням, відмиванню грошей, монополії, картельним змовам та іншим протиправним діям у сфері економіки.

3. Політичний аспект забезпечення національної безпеки. У межах цього аспекту національної безпеки слід виокремити так звану політичну безпеку як складову національної безпеки, що ґрунтується на спільних інтересах і цілях забезпечення безпечного існування населення та функціонування держави в політичній сфері. Зважаючи на зміст політичної безпеки [5, с. 15; 6, с. 82], зазначимо, що відповідна складова загального напрямку забезпечувальної діяльності у сфері забезпечення національної безпеки передбачає врахування політичних загроз для держави (таких як відхід

від євроінтеграції та північноатлантичної інтеграції держави, сепаратизм, політичний екстремізм, політико-стратегічні помилки політичних лідерів держави тощо) [7, с. 111]. Причому важливим елементом політичної безпеки є політичне управління, яке доповнює традиційне публічно-правове адміністрування політичної сфери держави, беручи до уваги поведінку політичних акторів у країні. Отже, у контексті цього напрямку забезпечення національної безпеки, забезпечення такого типу безпеки передбачає: по-перше, зміцнення державної влади, а саме – підвищення ефективності публічного адміністрування, запобігання та протидія політичній корупції, забезпечення прозорості та підзвітності інститутів публічної влади, забезпечення політичної волі до захисту національного суверенітету тощо. По-друге, політичний напрям забезпечення національної безпеки передбачає захист державного суверенітету [8, с. 12–13], а саме: планування та здійснення заходів щодо запобігання зовнішньому втручанням, забезпечення територіальної цілісності та незалежності держави, невідворотності правового та демократичного розвитку держави. По-третє, політичний напрям забезпечення національної безпеки передбачає розвиток демократичних інститутів усередині держави в межах процесів підтримки прав і свобод людини, забезпечення справедливих і вільних виборів та ін.

4. Інформаційний аспект забезпечення національної безпеки. Зазначений аспект забезпечення національної безпеки становить цілісну систему механізмів, ресурсів і заходів, спрямованих на створення, поширення, зберігання, знищення та захист інформації, а також на формування стійкості суспільства до інформаційних безпекових загроз і ризиків. Значущість цієї складової виявляється в таких обставинах: по-перше, у забезпеченні належного рівня обізнаності громадян про внутрішні та зовнішні події, що визначає їх здатність повноцінно брати участь у політичних процесах і протистояти інформаційним маніпуляціям. Причому ефективність означених заходів часто залежить від рівня довіри громадян до суб'єктів владних повноважень. Так, в умовах недостатньої довіри до держави громадяни більшою мірою будуть сприйнятливі до актів поширення в інформаційному просторі брехливих відомостей або агресивної пропаганди, що дезорієнтують суспільство, спричиняють зростання соціальної напруженості тощо. Тому нині суб'єкти забезпечення національної безпеки приділяють значну

увагу захисту інформаційного простору та формуванню культури медіабезпеки. Причому суттєву роль у здійсненні цих заходів відіграють саме медіа (зокрема незалежні), а також професійні журналістські об'єднання, адже саме вони багато в чому розширюють доступ громадян до об'єктивних новин і фактів, а також формують атмосферу суспільного діалогу. Отже, другим важливим вираженням значущості забезпечення інформаційної безпеки слід вважати здійснення контроль над інформаційним простором, що дозволяє протидіяти дезінформації, кібершпигунству, кібератакам та спробам маніпулювати громадською думкою (зокрема, це допомагає запобігати радикалізації суспільства). По-третє, значущість інформаційної складової для забезпечення національної безпеки виявляється в забезпеченні безперебійного функціонування критичної інфраструктури, чого в наш час складно досягти без захисту енергомереж, транспорту, банківського сектора від кібератак. Отже, сучасні виклики інформаційної епохи потребують переосмислення традиційних підходів до національної безпеки, яка має враховувати, що інформаційний простір став простором здійснення гібридної війни, результати якої позначаються на загальному тлі національної безпеки. З огляду на це, суб'єкти забезпечення національної безпеки на сьогодні в інформаційній складовій загального напрямку забезпечення національної безпеки орієнтуються на такі пріоритети: по-перше, на захист незалежних медіа (також незалежних журналістів), які слугують основою подальшого розвитку демократизму в Україні, стримуючи поширення маніпулятивних наративів в інформаційному просторі. Досягнення цього пріоритету передбачає, з одного боку, недопущення цензури, а з іншого – системну підтримку професійних стандартів журналістики, яка вимагає впровадження механізмів фактчекінгу, протидію прихованій рекламі («джинсою») [див., напр.: 9]. По-друге, значущим пріоритетом слід вважати кібербезпеку, яка в сучасних умовах перестала бути виключно технічним завданням. Важливість цього підтверджує одна з наймасштабніших останніх кібератак – «Кібератака на державні реєстри України 19 грудня 2024 року». По-третє, пріоритетом у цьому напрямі також слід вважати протидію дезінформації, належне здійснення якої вимагає дотримання балансу між захистом інформаційного суверенітету держави та дотриманням прав людини. По-четверте, також значущим пріоритетом сьогодні є й інформаційна відкритість державних інсти-

тутів, що розвиває довірчі відносини між публічною владою та суспільством. Причому важливо враховувати, що відкритість має бути пропорційна потенційним загрозам. Таким чином, на сьогодні актуальним залишається завдання щодо здійснення захисту баз даних, інформація в яких може позначатись на рівні національної безпеки, зокрема з використанням квантового шифрування (прикладом є проєкт *EuroQCI* в ЄС) і блокчейну [10, с. 18, 71, 89–90], що дозволяє забезпечувати інформаційну безпеку без шкоди для інформаційної відкритості.

Висновки. Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що досліджені аспекти загального напрямку забезпечення національної безпеки становлять відносно автономні вектори забезпечувальної діяльності у сфері національної безпеки, які знаходяться між собою в безпосередньому зв'язку. Зважаючи на це, ігнорування одного аспекту загального напрямку забезпечення національної безпеки може негативно позначатися на інших аспектах забезпечення національної безпеки (зокрема тих, що охоплені правовим і спеціальним напрямом забезпечувальної діяльності) та на загальній безпековій обстановці. Це зумовлено значущістю вказаних складових цього напрямку забезпечувальної діяльності. Зокрема, соціальне благополуччя, яке зумовлене належним рівнем соціальної безпеки держави, мінімізує зростання нерівності, соціальної ізоляції та маргіналізації, недостатньої політичної включеності соціально вразливих груп населення тощо, а отже, знижує соціальну напруженість і радикалізацію суспільства. Своєю чергою врахування економічних факторів у забезпеченні національної безпеки підвищує спроможність держави накопичувати необхідний обсяг ресурсів для фінансування сектору безпеки й оборони, критичної інфраструктури, матеріального забезпечення функціонування системи державного резерву, фінансового забезпечення системи соціальної безпеки, диверсифікації виробництва тощо. Що ж стосується політичного чинника в забезпеченні національної безпеки, то він сприяє підтримці легітимності інститутів публічної влади, безперервного вдосконалення демократичних процедур, що актуалізується в умовах війни, зростання транснаціональних загроз. Розглядаючи інформаційну складову забезпечення національної безпеки, слід урахувати, що інформаційний простір вже тривалий час є «фронтом» інформаційної війни, яка позначається на різних сферах буття людини, суспільства й держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Чижев Д. А. Державний механізм забезпечення правового статусу особи як складової національної безпеки України (загальнотеоретична парадигма): дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2024. 345 с.
2. Кобко Є. В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення національної безпеки держави : монографія. Вінниця : Твори, 2022. 336 с.
3. Генералов О. В., Романенко О. С. Національна економічна безпека України в умовах глобальних викликів. *Молодий вчений*. 2021. № 11 (99). С. 357–361. doi:10.32839/2304-5809/2021-11-99-78.
4. Геращенко С. О., Єрмошкіна О. В., Колотило М. Б., Шаповал В. М. Економічна безпека України: аналіз та глобальні тенденції. *Економічний вісник*. 2018. № 3. С. 32–40.
5. Гордієнко С. Г. Складові безпеки української державності за сферами її буття. *Юридична Україна*. 2020. № 9. С. 6–17.
6. Кравчук О. Ю. Політична безпека України як наукова і практична проблема. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. № 6. Т. 3. С. 82–83.
7. Пономарьов С. П. Основні напрямки діяльності держави у сфері забезпечення безпеки та оборони України. *Форум права*. 2018. № 2. С. 109–114. doi:10.5281/zenodo.1288922.
8. Маркович Х. М. Національна безпека України: понятійно-категоріальне осмислення. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. Вип. 38. С. 10–15.
9. Гуцуляк Д. М. Фактчекінг як інструмент протидії дезінформації в умовах гібридних конфліктів. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Серія: Філологія*. 2024. Вип. 2 (12). С. 22–26. doi:10.32689/maup.philol.2024.2.3.
10. Quantum technologies and cybersecurity: Technology, governance and policy challenges / L. Pupillo, A. Ferreira, V. Lipiäinen, C. Polito. Brussels: Centre for European Policy Studies, 2023. 102 p.
2. Kobko, Ye. V. (2022). Administrative and legal mechanism for ensuring national security of the state: monograph [Administrativno-pravovyi mekhanizm zabezpechennia natsionalnoi bezpeky derzhavy : monohrafiia]. Vinnytsia : Tvory. 336 p. [in Ukrainian].
3. Heneralov, O. V., Romanenko, O. S. (2021). National economic security of Ukraine in the face of global challenges [Natsionalna ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh hlobalnykh vyklykiv]. *Molodyi vchenyi*, 11 (99), 357–361. DOI:10.32839/2304-5809/2021-11-99-78. [in Ukrainian].
4. Herashchenko, S. O., Yermoshkina, O. V., Kolotylo, M. B., Shapoval, V. M. (2018). Economic security of Ukraine: analysis and global trends [Ekonomichna bezpeka Ukrainy: analiz ta hlobalni tendentsii]. *Ekonomichnyi visnyk*, 3. 32–40. [in Ukrainian].
5. Hordiienko, S. H. (2020). Components of the security of Ukrainian statehood by spheres of its existence [Skladovi bezpeky ukrainskoi derzhavnosti za sferamy yii buttia]. *Yurydychna Ukraina*, 9, 6–17. [in Ukrainian].
6. Kravchuk, O. Yu. (2016). Political security of Ukraine as a scientific and practical problem [Politychna bezpeka Ukrainy yak naukova i praktychna problema]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal*, 6 (3), 82–83. [in Ukrainian].
7. Ponomarov, S. P. (2018). Main areas of state activity in the field of ensuring the security and defense of Ukraine [Osnovni napriamky diialnosti derzhavy u sferi zabezpechennia bezpeky ta oborony Ukrainy]. *Forum prava*, 2, 109–114. DOI:10.5281/zenodo.1288922. [in Ukrainian].
8. Markovych, Kh. M. (2023). National security of Ukraine: conceptual and categorical understanding [Natsionalna bezpeka Ukrainy: poniatiino-katehorialne osmyslennia]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava*, 38, 10–15. [in Ukrainian].
9. Hutsuliak, D. M. (2024). Fact-checking as a tool for countering disinformation in hybrid conflicts [Faktchekinh yak instrument protydii dezinformatsii v umovakh hibrydnykh konfliktiv]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Seria: Filolohiia*, 2 (12), 22–26. DOI:10.32689/maup.philol.2024.2.3. [in Ukrainian].
10. Pupillo, L., Ferreira, A., Lipiäinen, V., Polito, C. (2023). Quantum technologies and cybersecurity: Technology, governance and policy challenges. Brussels: Centre for European Policy Studies, 102 p.

REFERENCES:

1. Chyzhov, D. A. (2024). State mechanism for ensuring the legal status of a person as a component of the national security of Ukraine (general theoretical paradigm) [Derzhavnyi mekhanizm zabezpechennia pravovoho statusu osoby yak skladovoi natsionalnoi bezpeky Ukrainy (zahalnoteoretychna paradyhma)]: dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.01. Lviv. 345 p. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 20.06.2025

Дата прийняття статті: 20.07.2025

Опубліковано: 10.10.2025